TENTAMEN MEDICUM INAUGURALE

DE

PLEURITIDE.

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE DIGNISSIMI VICE-CANCELLARII,

ARCHIBALDI DAVIDSON, S. S. T. P. P.

ET COLLEGII GLASG. PRAEFECTI:

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI Conſenſu,

Et Nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS;

IN COMITIIS

UNIVERSITATIS GLASGUENSIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JOANNES CUMMING, A. M.

MARYLANDINENSIS

SOCIET. REG. PHYS. EDIN. SOC. HON.

ET PRAESES ANNUUS

SOCIET. AMER. PHYS. EDIN. SOC. EXT.

ET PRAESES ANNUUS.

Ad diem XXII, Aprilis, hora locoque ſolitis.

Praeterea, lateris vigili cum febre dolorem
Si coepere pati, miſſum ad ſua corpora morbum,
Infeſto credunt a Numine &c. JUVENAL.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS

EXCUDEBAT ANDREAS FOULIS

ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.

MD.CC.XCIII.

i Februis mdlx

v Sextij. mdlx

PRAECEPTORI SUO

GEORGIO BROWN, M. D.

S. R. P. E. S. H.

MEDICINAM APUD BALTIMORE

FELICISSIME EXERCENTI;

ET

JOANNI MONCREIFF, ARMIGERO

R. S. P. E. S. H.

EDINAE DEGENTI,

VIRIS INTEGRIS, BENEVOLIS,

OB MULTA ET MAGNA BENEFICIA

IN SE, SUOSQUE COLLATA;

HASCE STUDIORUM PRIMITIAS

GRATI ANIMI

ET

SUMMAE OBSERVANTIAE

TESTIMONIUM

OFFERT

AUCTOR.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/b24928677

TENTAMEN MEDICUM,

DE

PLEURITIDE.

DE morbo, qui apud Graecos Πλευριτικος appellatur, ſcribo. Raro non quidem in plagis noſtris apud mortales verſatur hic morbus; ſed quandocunque adoritur, ſignis tam diris ſtipatur, et faciem adeo horrendam inducit, ut jure medici curam et attentionem ſibi ſemper vindicet.

Non equidem me aliquid novi de hoc malo prolaturum, exiſtimare audeo: ſed varia ſaepe conſpexi ſtadia ejus, et auxilia omnia, quae ars multorum valde ſolertium, aut caſus fortuito objecit, tentavi. Haec in cauſa

ſunt cur hunc morbum ſeligere exoptaverim.

Omnia fere organa humani corporis, ob quarundam cauſarum actionem ad inflammationem prona ſunt. Autem facillime percipi poteſt, pulmones eorumque membranas propter fabricam, et propter ſitum ſibi proprium, multo magis quam alia organa ut afficiantur eſſe aptiores. Muneribus maximi momenti funguntur et ſanitas eorum ad valitudinem commodam conſervandam omnino neceſſaria. Debiles, contra aliterve male affecti, morbis graviſſimis fundamenta jaciunt; ad quorum naturam inveſtigandam animos ſuos quam maxime adjungere omnium medicorum eſt, qui generis humani ſaluti rite conſulere cupiunt.

Alii cenſuerunt pleuram eſſe ſedem, fere omnium thoracis morborum inflammatoriorum. Alii, contra ſubſtan-

tiam pulmonum ſedem inflammationis; de qua nunc agitur, praecipue pleuram latiore ſenſu, occupat; id eſt, non ſolum ut thoracis parietes intus contegentem, ſed ut mediaſtinum componentem, et diaphragma ſuperius, pericardium exterius, ſummos circumcirca pulmones obducentem! cujus pars aliqua ita inflammatur, ut ad alias inflammatio perferatur, et toti membranae affectionem morboſam communicet: vel, ut Boerhaavius vere magnus ait, "Nulla eſt pars integumen-
" torum interni thoracis, quam non
" aggreditur: tota ergo pleura, to-
" tumque mediaſtinum, hinc ante-
" rior, poſterior, dextra, ſiniſtra, ſu-
" perior, inferior, exterior, profun-
" dior pars aeque obſidetur hoc ma-
" lo: ſed imprimis latera."

Hiſce praemiſſis, ordine rem ſolito praeſcripto, nunc dicere progredior.

Pauca autem prius de inflammatione in genere, dicenda putamus.

Cum pars laborare dicitur inflammatione, ea, tumore, rubore, calore, et dolore magis minuſve acuto, afficitur. Haec omnia partes aeque externas ac internas invadunt, et ſecundum locum affectum morbus nominibus diverſis dignoſcitur: ſi cerebrum Phrenitis: ſi oculum, Ophthalmia: ſi hepar Hepatitis; ſi renes, Nephritis appellatur.

Inflammatio externam partem afficiens, a rubore et ſenſu pulſationis incipere ſolet: ſi ſymtomata gravia, febris adeſt, ſanguis miſſus, cruſta coriacea obductus, prae ſe novam formam fert. Experimenta clariſſimi Hewſon clare demonſtrant multa lymphae coagulabilis ſeparationem impedire poſſe, ideoque nonnunquam, cruſta abſente inflammationem adeſſe;

et vice verſa, ut videmus in variis exemplis morborum, cruſta praeſente, inflammationem veram abeſſe. Certe igitur hoc non pro ſigno haberi debet.

Judicamus partem internam occupare inflammationem, ſi, cum dolore et febre functiones partium non, uti debent, peraguntur.

DE CAUSA PROXIMA INFLAMMATIONIS.

Cauſa morborum proxima medicis optimis ſagaciſſimisque, quos ſecula videre recentiora, argumentum diſputationis diu praebuit, diuque forſitan praebebit: nam adhuc ſub judice lis eſt. "Cauſa proxima," ut definiunt ſcriptores medici, "eſt illa, quae praeſens, morbum facit, ſublata tollit; mutata mutat;" et quoniam morbus

non eſt unus et ſimplex eventus vel mutatio, qualem in rebus inanimatis, contemplari ſolemus, et effectum vocare; ſed ſeries ſaepe longa talium eventuum vel mutationum; quarum aliae aliis cauſae videntur eſſe; probabile eſt, rem adeo eſſe confuſam, ut intelligi nequeat. Hinc aliae theoriae alias, ut "unda impellitur unda," invicem exceperunt, et, ut umbrae fugaces, evanuerunt. Nox illa horrenda, quae alis fuſcis medicinam olim circumvolavit, haud quaquam adhuc penitus depulſa videtur. Namque dum ratio morbis nonnullis lumen ſuum, diu fruſtra exoptatum, tandem affudit, alii tenebris noctis aeque concubiae atris adhuc involuti manent. Morbus tamen, de quo nunc agitur, evidentem et cauſam manifeſtam habere videtur: et opinio eorum eſt optima, qui cauſam proximam hujuſce, aeque ac fere

omnium morborum, vaſis in extremis ſuperficiei corporis, ſeu ſpaſmo, ſeu debilitate ortam, poſuerunt.

DE CAUSIS REMOTIS.

Cauſas inflammationis remotas, ad quinque diverſa capita retulit Cullenus Illuſtris; et ſub his omnes fortaſſe comprehendi videntur.

Primo. Ad ſtimulantia corpori admota.

Secundo. Ad violentiam externam.

Tertio. Ad extranea in qualibet corporis parte inhaerentia.

Quarto. Ad certum gradum frigoris.

Quinto. Ad impetum ſanguinis ad partem ſingularem auctum.

Haec junctim vel disjunctim, ad cauſam proximam generandam, maximè accommodata videntur.

DE FINIBUS INFLAMMATIONIS

Inflammatio variis quatuor modis finiri conſuevit.

Primo. Reſolutione.

Secundo. Suppuratione.

Tertio. Gangraena.

Quarto. Schirro. De natura ſingulorum perpauca dicemus.

Reſolutione finiri dicitur inflammatio, quum morbus ſtatu et textura partis laborantis integris manentibus ſolvitur. Hoc autem fieri poteſt ea lege, ut ſpaſmus vel debilitas primaria et congeſtio mitis ſint: id eſt, cum impetus ſanguinis congeſtionem, ſpaſmum vel debilitatem antecedentem ſuperare, vaſaque partis laborantis dilatare valuit. Reſolutio peragitur quoque, ſi Diatheſis phlogiſtica evacuatione ſanguinis quanquam e remota corporis parte, tollatur.

Suppuratione conſuet inflammatio finiri, cum ſymptomata magnae excitationis ſine reſolutionis ſignis, per longum tempus extiterunt. Impetus ſanguinis adauctus, in parte morbida, vaſcula exhalantia adeo dilatat, ut magnam copiam ſeri ſanguinis, et nonunquam partem totius maſſae effundant integram. Liquor effuſus in fluidum albidum, quod pus appellamus mutatur.

Gangraena inflammatio dicitur finiri, cum materia in telam celluloſam effuſa, fermentatione putrida vitiatur. Debilitas ſumma, frigus extremorum, materies ichoroſa atra et foetida, talem ſtatum notant. Gangraena vel ſphacelus, (nam gradu ſolummodo differunt, gangraena incipientem putrefactionem, ſphacelo jam factam declarante,) effectus inflammationis tantum videntur, cum ſigna vehementiſſima ſunt, vel cum pars laborans nimiam ſenſibilitatem habet.

Actio vaſorum immodica, in utroque caſu extremum gradum debilitatis facit totius corporis aeque ac partium laborantium. Exinde humor effuſus, ad ruendum in fermentationem putridam proclivis videtur. Ignoramus tamen quomodo mutatio talis fieri poſſit.

Prout denique gradus excitationis variat; an a ſignis vehementiſſimis, an a nimia ſenſilitate oriatur, eadem pars reſolutionem, ſuppurationem vel gangraenam, ſeu ſphacelum praebere poteſt.

Schirro finiri inflammatio conſuet: praecipue cum glandula eſt ſedes morbi, et tunc ſchirrus primarius, inflammatio ut plurimum ſecundaria. Sed nonnunquam finis eſt inflamationis in aliis partibus corporis; dum nempe partis laborantis morbus reſolutione neque ſolvitur, neque per ſputa expellitur materies effuſa, ſed manet in vaſis

infarcta, et cum illis in tumorem calloſum concreſcit.

Inflammatio pulmonum praeſertim, eorumque membranarum ſaepe finitur per rupturam vaſorum ſanguinem rubrum vehentium. Effuſio ſanguinis ipſius, vaſa pulmonalia et bronchialia comprimendo, et hoc modo circuitum fluidorum impediendo, aegrotum ſuffocat mortemque inducit.

His de inflammatione in genere praemiſſis, nunc ad rem propriam tranſeundum.

DEFINITIO.

Quanquam varia loco affectio interna ſit, ſciri tamen morbus, et ab aliis omnibus diſtingui his ſignis poteſt.

" Pneumonia (Pleuritis) pulſu duro;
" dolore, plerumque lateris, pungente,
" ſub inſpiratione praeſertim aucto:

"decubitu in latus moleſto; tuſſi do-
"lentiſſima, initio ſicca, poſtea humi-
"da, ſaepe cruenta."

Haec definitio Culleni Noſologi illius accuratiſſimi, omnia morbi phaenomena praecipue enunciat: ſed fortaſſe haud ſupervacaneum eſt, exiguam partem definitionis Illuſt. Boerhaavii adjungere: ſcil. "reſpiratio, immota "thorace, maxime ope abdominis fit: "tuſſi fere perpetua, dolorem mag-"num inferente, hinc ſuffocata."

Sed uti hiſtoriam morbi pleniorem tradamus, neceſſarium videtur.

SYMPTOMATUM NARRATIO.

Hujus morbi ſymptomata tam varia atque inſtabilia, ut omnia nequaquam recenſeri poſſint: nec neceſſarium; ſed praecipua tantum, vel frequentiora, ut potero, ſummatim attingam.

Fere in omnibus exemplis a rigore et horrore morbus incipere conſuet, et poſtea calore, inquietudine, anxietate et aliis pyrexiae ſignis comitatur, quoque dolore in aliqua thoracis parte. Hic primo obtuſus eſt, ſed ictibus arteriarum valde acceleratis, acutus fit, et una parte circumſcribitur, unum vel alterum latus afficiens, vel dorſum ſternumve; et nonnunquam, ut Illuſt. Pringle meminit, aliqua viſcera abdominalia affecta eſſe videntur. Interdum ſedem mutat; nunc unum, nunc alterum latus occupans, partem prius affectam plerumque ex toto liberans. Non raro aeger ſenſum ponderis potius quam doloris habet; ſed hoc eſt magis ſymptoma peripneumoniae verae, quam pleuritidis. Tuſſis ſicca, ſed perſaepe humida et cruenta aegrotum vexat. Facies, oculi, fauces, et lingua rubeſcunt. Spiritus conſtanter, maxime inter trahen-

dum, difficilis. Hoc ſignum, in latus affectum cubando, plerumque intenditur: ſed nonnunquam in hoc cubari non poteſt, interdum ſupinus jacet, et perſaepe erecto corpore ſedet. Haec ſymptomata ſub initium morbi, tuſſi ſicca, ſed verſus finem humida et ſaepe cruenta (ut definitio eximii Culleni notat) ſtipantur.

Sputum colore et ſpiſſitudine variat; ſub initium coloris expers, vel haud ſanguine tingitur, ad extremum albidum, opacum, et interdum ſubviride fit. Res ita ſeſe habet potiſſimum in regionibus ſeptentrionalibus; nam in plagis auſtralibus, per totius curſum morbi, flavum. Pulſus crebritatem fere perpetuam habent, modo validi, modo duri citique, et ſemper morbo progrediente, ſanguine detracto, pleniores evadunt. Interdum in regionibus praeſertim calidis, per decurſum

morbi ictus arteriarum exiles, debiles et inaequales ſunt. Cum morbus gravis eſt, caput dolet, delirium accidit, et Syncope aeger corripitur, pulſus debiles et intermittentes fiunt, et nunc effuſio ſanguinis mortem inducit.

Hic morbus adultos potius invadit, quam juniores, mares quam faeminas, praeditoſque, ut Sydenhamus olim obſervavit, temperamento ſanguineo.

Pleuritis omni anni tempore naſci poteſt; ſed frequentior verno, ut Sydenhamus bene monuit.

Haec autem ad pleuritidem conſtituendam haud neceſſaria. Pauca enim eorum Pathognomonica nominantur, eaque in definitione ſupra poſita referuntur. Caetera abſentia vel praeſentia naturam morbi non mutant.

Sunt alia ſymptomata, quae nonnunquam hunc morbum comitari dicuntur;

ſcilicet, Diarrhaea, Epiſtaxis, Eryſipelas. Multum dubito an haec quoque inter pleuritidis ſymptomata recenſeri debeant.

DIAGNOSIS.

Pleuritidem, ut ab auctoribus deſcribitur, referunt Peripneumonia, Pleuritis Spuria. Hepatitis, Gaſtritis, Splenitis, Carditis.

Non pauci medici pleuritidem a peripneumonia ſecerni non poſſe contendunt, et profecto res nonnunquam ultra ſolertiam hominis eſt. Quanquam pleuritis et peripneumonia ab iiſdem fere cauſis oriuntur, et quanquam iiſdem ſemper remediis ſanantur: ſymptomata tamen ſiquis morborum attentus conſiderabit, is ſigna quibus diſtingui poſſint, ſaepe non deeſſe comperietur.

Ita in pleuritide dolor punctionem evidentem habet, et inter ſpiritum duce-

endum acutiſſime ſentitur: contra, peripneumonia dyſpnaea gravi degravante, ſub ſterno dolore, pulſu plerumque molli ſtipatur. In illa anxietas major, in hac dyſpnaea cum ſenſu ponderis: in pleuritide decubitus modo in latus dextrum, modo in ſiniſtrum magis moleſtus, quam in peripneumonia. Haec ad pleuritidem a peripneumonia plerumque ſecernendam fortaſſe ſufficient.

Pleuritis, a pleuritide ſpuria, vel pſeudopleuritide facile dignoſci poteſt. Tumor et rubor in parte externa plane nonunquam apparent. Spiritus parum difficilis. Difficultate reſpirandi modica ſine febre acuta comitatur pleurodyne. Tuſſis ſemper ſicca, et dolor accutiſſimus preſſura in partem externam facta.

Si aeger hepatitide afficiatur, decubitus in latus ſiniſtrum moleſtus, in dextrum facilis eſt; et tenſio dolens hypochondrii dextri, ſub coſtis ſpuriis ſenſu ardoris, tuſſi ſicca, faciei colore flaveſcente, ſiti, anorexia, ſingultu, et vomi-

tu ſtipatur.

Ardor ventriculi, vomitio, anxietas, tenſio ad tactum dolens, pulſus debiles, et nonnunquam ſingultus ſocii gaſtritidis, differentiam pleuritidem inter et gaſtritidem notant.

Pleuritis et ſplenitis a ſe invicem primo etiam intuitu diſtingui poſſunt. Namque in hac tumor in hypochondrio ſiniſtro eſt, lienis molem et figuram referens aut locum ejus occupans, ſignaque multum preſſura augentur.

In carditide, dolor in latere thoracis ſiniſtro ſitus eſt, quem pulſus intermittentes, palpitatio cordis, ſyncope, quandoque etiam febris acuta, pulſus duri, et dolores pungentes ſequuntur.

In latere dolorem quoque, qui pleuriticus credi poſſit, vermes in inteſtinis excitant. A quo diſtinguendus utique inconſtantia ſua, item pulſuum tenuitate ac inaequalitate, poſtremo Vermium ſupra aut infra rejectione videtur.

Hiſce variis ſignis pleuritis ab aliis morbis facile dignoſcetur, quibuſcum confundere ſolemus.

CAUSAE REMOTAE

Proxime aggrediendae ſunt. Quae, cum quidem homines ſunt, quos vix ulla noxae externae vis morbo adficiat, aliique qui ex leviſſimis cauſis facilime in eum incidant, ideo hujus rei ratione habita, in ſeminia et cauſas occaſionales, ſeu poteſtates nocentes rite digerendae videntur. Seminium eſt interna conditio corporis, qua fit ut, oblata poteſtate nocente, morbus incidat. Rurſus poteſtas nocens eſt externa vel aliena vis, quae, exiſtente intus ſeminio, idem efficit. Morbus igitur conjunctim utriuſque et neutrius per ſe, opus eſt.

SEMINIA.

Omnes cauſas, quae mortales ad hunc morbum proclives reddunt, recenſere hujuſce opuſculi limites vix ſinunt. Igitur maxime inſignes tantum percurrere ſufficiat. Hae ſunt omnia, quae proclivitatem ad plenitudinem dare valent. Hujusmodi ſunt firmorum ſimplicium denſitas rigiditaſque, vivorum tonus validus, contractilitas et irritabilitas. Haec conditio corporis vel naturalis eſt vel conſuetudine acquiri poteſt.

Naturale Seminium id eſt, quod in temperamento, aetate, aut ſexu conſiſtit. Acquiſitum eſt id, quod a certis rebus, progrediente vita oritur. Quae res ſeminiorum cauſae rurſus dici queunt.

Hae cauſae, ſeu ſeminia facientia ſunt frigus diuturnum, victus lautior, uſus cibi animalis nimis conditi, excretiones imminutaeque ſecretiones, ſanguinis perdendi conſuetudo, evacuationes

per ſetacea et fonticulos factae, exſiccatae. Suppreſſio profluvii haemorrhoidales idem praeſtabit. Membrum amputatum pro cauſa haberi poteſt, quia circuitus ſanguinis circulo minore circumſcribitur et igitur plenitudo ad ſpatium formatur.

Temperamentum inſuper ſanguineum, quod, ut Gregory Eruditiſſimus in Conſpectu Med. Theor. teſtatur, "prae aliis, ſanguinis nimiae abundantiae et vehementi motui febribus, morbiſque inflammationem habentibus imprimis obnoxium eſt." "Sic temperamento," inquit Sydenhamus, "ſanguineo praeditos, prae reliquis aggreditur, ſaepe etiam ruſticos et duro jam fractos membra labore." Nec alienus ab iis morbus est, qui duro atque impuro victui, ſcilicet, fructibus leguminoſis, carnibus et piſcibus ſalitis fumo induratis potuique ſpirituoſiori, praeſertim vini ſpiritui, plus juſto per vitam aſſucti ſunt. Hujus modi "ſunt ve-

natores," ut Triller inquit, " Milites,
" olitores, ruſtici, curſores, aurigae,
" equiſones, et id genus ex ima cavea
" alii.

Quin etiam aetas ſexuſque homines opportuniores reddunt pleuritidi. Juvenilis morbo maxime patet, quia ibi irritabilitas et tonus ſunt maxima.

Cum haec in illis, qui aetate provecti ſunt, deſint, etiamque in illis, quibus multum aetatis nondum acceſſerit, ſenectus et pueritia ei plerumque immunes ſunt. Viri quoque multo magis, quam foeminae ad morbum proclives: forſitan quia hae fibris tam robuſtis tenſiſque non ſunt praeditae. Conditio fibrarum huic adverſa, quae foeminis eſt, a vita ſedentaria, nimia quantitate liquorum debilitantium, ut Theae et Coffeae, oritur. Haec irritabilitatem adaugent, et debilitatem procreant: qui ſtatus a natura morbi ex toto alienus.

Sed ſi foeminae pleuritide corripiantur, ut Triller meminit, multo magis

diros effectus patientur, quam viri: quia cauſae fuerunt validiſſimae, quae pleuritidem in foemineo ſexu minus praediſpoſito excitare potuerunt.

Praetera conformatio ea, quae ſpatium per quod ſanguis in pulmonibus tranſit, imminutum ponit,viam pleuritidi ſternit. Si thorax nimis anguſtus vel diſtortus ſit, minus ſpatii quam neceſſarium, pulmones habebunt, ideoque vaſa illis eorumque membranis, aliqua ex parte comprimentur. Rebus ita ſeſe habentibus,ſi aliquid impetum ſanguinis ad pleuram adauget, congeſtio fiet, et inflammatio.

Poſtremo, priorum morborum effectus notandi. Hi ejusmodi ſunt, qui, aut relaxando, et ſic ut vaſa plus juſto ſanguinis recipiant efficiendo, aut liberum eorundem per quod is tranſire debet, ſpatium coarctando agunt.

Prioris generis eſt Pleuritis ipſa, prius incidens: poſterioris ſunt ſchirrus et tu

bercula in ſuperficie pulmonum, et denique quicquid vaſa comprimere poteſt.

CAUSAE OCCASIONALES.

Omnia ea ad ſtimulantia et ſpaſmum vel debilitatem, a frigore proficiſcentem redigi poſſint. Frigus quidem an ſpaſmum an debilitatem ſuperficiei corporis inferat, plane vim ultime ſtimulantem exercet. Nam vaſorum diametris, dum eadem ſanguinis copia intus eſt, imminutis, is difficilius transfluit, ideoque vaſa diſtenduntur. Diſtenſio ſtimulat, excitat, Hac operatione impetus ſanguinis cor verſus, majore vi quam naturale agitur. Cor pari ratione excitatur et demum cerebrum ipſum. Eandem ob cauſam, quia vaſorum et ipſius cordis actio a cerebro pendet, frigus hoc incitando illam auget. Frigus hoc modo longe frequentiſſima tam pleuritidis, quam reliquarum omnium phlegmaſiarum, cauſa occaſionalis eſt.

Plerumque efficaciſſime, poſt corpus calefactum, magnamve intemperantiam agit. Namque corpore nimis calefacto, magna copia materiae perſpirabilis ex eo proficiſcitur. Evaporatio hujus quoque quantitatem caloris exhaurit, et igitur multo plus frigoris facit, quam ſi corpus non calori inſolito expoſitum fuiſſet. Praeterea, poſt calorem inſolitum frigus acutiſſime ſentitur, ideoque majorem effectum habeat, neceſſe eſt.

Caeterum hoc loco per ſtimulantia, praeter poteſtates frigoris, victus materia intelligitur. Sub materia victus, cibi genus potioniſque comprehenditur. Diverſa genera cibi, propria actione, ſtimulare dicuntur: alia, quia perſpiratu difficiliora. Exempli gratia, caro recens, ſolitaeve ſalis communis proportioni juncta, actione propria ſtimulare dicitur: contra piſces, caro fumo indurata, quidam fructus et ra-

dices ſtimulant, quia minus, ut creditur, materiae perſpirabilis poſſident. Quantum ad potiones attinet, vim ſtimulantem habent omnia vini genera et liquores fermentati. Pars corporis, in quam haec omnia agunt, intima omnium eſt, ibique tum nervi, tum fibrae vaſorum muſculares ſtimulantur, et ad omnes uſque remotiſſimas partes transferuntur tonus et contractilitas aucta; in quibus diatheſis phlogiſtica plane conſiſtit. Liquores fermentatos genera vini diverſa, cibique ſalinam materiam, ad tales effectus edendos multum conferre, facile videmus. Quo modo alia ſtimulant, difficilius explicatu; ſed forſitan tantum per molem diſtendunt, irritant, excitant.

DE CAUSA PROXIMA

Cauſae ſuprae enumeratae ſanguinem ab actione frigoris in arteriis extremis poſſe congeri monſtrant. Congeſtus ſanguis

arteriarum tunicas diſtendit, et hac diſtenſione frequentiores ſolito contractiones concitantur. Impetu ſanguinis verſus thoracem aucto, pleura vel quaedam pars ſubſtantiae pulmonum, praeſertim ſi ulla debilitas praeexciterit, inflammatione congeſtione prius facta, corripietur. Si omnia ſymptomata et conſilia medendi quilibet attentus explorabit, is - cauſam proximam a conſtrictione vaſorum extremorum proficiſci opinabitur. Utrum vero haec conſtrictio a ſpaſmo, vel debilitate oriatur; omnia auxilia eam adeſſe monſtrant. Quod notioni cauſae proximae Illuſtris Gaubii omnino reſpondet, qui de hac re diſſerens inquit, " hac poſita, morbus continuo ſe manifeſtat, hac ablata, " tollitur.

Igitur conſtrictio vaſorum extremorum, pro cauſa pleuritidis proxima, habenda.

RATIO SYMPTOMATUM

De finibus inflammationis jam actum fuit, nunc pauca de ſignorum explicatione dicere progredimur.

Omnia minutiſſima morbi ſigna recenſere non neceſſe eſt; ſed ea tantum, quae pathognomonica nominantur, et quae in definitione Culleni ſupra poſita comprehenduntur.

1. Pyrexia. Qua ratione frigus, cauſa pleuritidis maxime communis, conſtrictionem, quam horror et ſenſus frigoris ſemper comitantur, vaſis corporis extremis inferat, ſupra explicavimus. Pyrexia in tali conditione, cum reniſu ſubſequente, plane conſiſtere videtur.

2. Pulſus Arteriarum duri. Cum inflammatio partem mollem et laxam quae magnopere diſtendi poteſt occupat, vaſa ſanguifera facile dilatantur: ſed ſi affectio membranam denſam et firmam teneat,

vaſa non abſque ſumma difficultate contenduntur. Quo difficilius vero vaſa tenduntur et dilatantur, eo duriores ſemper ſunt ictus arteriarum. Hanc ob cauſam pulſus duri in plueritide; in peripneumonia contra, ubi pars mollis laborat, vaſa impetui ſangunis facilius cedunt pulſuſque molles fiunt.

3. Dolor plerumque lateris pungens ſub inſpiratione praeſertim auctus. Dolor, qui diſtenſione vaſorum quae nervis ſunt inſtructa, nimia oritur, ſemper relationem ad vim diſtenſionis habere debet. Vaſa autem, per impetum ſanguinis ad ſe factum, aegrum ſenſu punctionis vel lacerationis, qui omni inflammationi vehementi partis membranaceae communis eſt afficere poſſunt. Sin autem pulſus arteriarum duri,et dolor ſub initium pungens ſint, et morbo progrediente, ſine propriis reſolutionis ſignis, pulſus molles dolorque obtuſus fiant, tunc licet concludere inflammationem a parte prius affecta in

ſubſtantiam pulmonum, iter ſibi feciſſe. Ob nexum membranam inter et parenchyma arctiſſimum, et vaſcula forſan communia, fieri vix poteſt, quin hae duae ſpecies ſaepe commiſceantur, vel altera alteram excipiat. Minime mirum eſt, dolorem motu pleurae per inſpirationem facto augeri; cum bene notum ſit, partes inflammatione laborantes, motum ſine auctu doloris tolerare non poſſe.

4. Decubitus in latus moleſtus. Partes inflammatae nimia ſenſilitate et magna irritabilitate ſunt inſtructae, et tactus fere ſemper ſenſationem doloris excitat. An pondus pulmonum, partes inflammatas comprimens eundem effectum habet? Cum aeger majorem dolorem ob decubitum in alterum latus percipit, fortaſſe adhaeſiones, pleuram pulmonalem inter et coſtalem, rationem ejus reddunt. Nam pondere ablato, pulmonum inſpiratio exactiorem diſtenſionem facit.

5. Tuſſis dolentiſſima initio ſicca, poſtea humida, ſaepe cruenta. Cum tuſſis univerſos pulmones agitet graviterque concutiat, dolor inde maximus oriatur oportet. Sub initium vaſcula bronchiorum exhalantia conſtringuntur, parum nihilve excerni patiuntur, ideoque tuſſis eſt ſicca. Poſtea, morbo ad ſanitatem vergente, vaſa conſtrictione diminuta vel ſublata relaxantur, excernunt, er tuſſim humidam reddunt. Si cruentum ſit ſputum, hoc incidit, quod diſtenſio vel vaſcula rupit, vel extrema iis ita laxavit, ut globuli rubri finibus eorum poſſint elabi.

PROGNOSIS

Exitus hujus morbi non idem eſt in omnibus. Quinetiam nonnunquam adeo mitis et nullius momenti videtur, ut vix medicina egeat. Saepius tamen pertinax eſt, nec ullis, niſi diu caute et aſſidue adhibitis auxiliis, ſanandus.

Morbi praeſagium a pyrexia, ſpiritus, tuſſis, et doloris ſtatu praecipue petendum eſt. Pyrexia vehemens magnam conſtrictionem indicans, aucto dolore, ſpiritu valde difficili et delirio feroce ſtipata, mortem portendit. Sudor circa caput et cervicem promanans, et pulſus irregulares effuſionem magnam indicant, et periculum praeſertim ſi eum anxietas magna et dyſpnaea gravis ſubſecutae fuerint, pro ſua vehementia denunciant. Magna circa praecordia oppreſſio, color faciei ruber, lividus; ſputum vel diminutum vel omnino ſuppreſſum; denique coma, ſtupor et ſubſultus tendinum, quae nonnunquam accidunt, ſigna ſunt infauſtiſſima.

Tuſſis crebra dolorem valde exaſperans, plerumque malum graviſſimum oſtendit. Dolor acutus, reſpirationem multum impediens, perpetuo eſt ſignum gravis morbi, ſed non gravioris quam obtuſus, ſpiritu difficili ſtipatus.

Spiritus difficultas quo major eſt, eo pejor. Si in alterutrum latus decumbi poteſt, hoc melius quam ſi in neutrum nequit. Pejus, ſi in tergum tantum, hocque ſolum, cervice erecta. Dolor ab altero latere ad alterum tranſgreſſus, potius eſt malum ſignum, quia diathesin phlogiſticam in reliquo corpore magnam, in partibus affectis exquiſitam oſtendit. Materia craſſa, alba, ſubflava, ſanguine tincta, larga et ſine vehementiore tuſſi rejecta, morbi ad ſolutionem tendentis teſtimonium eſt. Vero notae a colore ſputi deductae plerumque ſunt fallaces, ut Cullen. Illuſt. meminit.

Finis fauſtus expectandus eſt, cum ſpiritus facile trahitur, urina ſedimentum pulveri lateritio ſimile deponit, tota corporis ſuperficies humida, cutiſque mollis eſt. Idem, ut Clar. Duncan in ſuis praelectionibus dixit, expectandum eſt, ſi ſanguis e naribus vel ulla alia parte ante diem quartum, erumpat.

Denique, ſi omnia ſigna inflammationis ſanguinis detractione vel aliis remediis, levari incipiant, prognoſis fauſta ſperanda.

Ex hiſce variis ſignis et talibus, quae adeo communia ſunt, ut vix enumerari merentur, prognoſis fere ſemper fauſta deduci poſſit.

RATIO MEDENDI

Conſilia autem medendi ſunt.

Primo. Signa quae graviſſime urgent, levare

Secundo. Conſtrictionem vaſorum extremorum tollere.

Tertio. Sputi rejectionem expedire

Quarto. Vires finem morbi verſus ſuſtentare-

Quae ad primum conſilium multum con-conferre videntur, ea ſunt,

1. Generalis et Localis } Detractio ſanguinis.

2. Epiſpaſtica parti dolenti applicata.

Ineunte morbo, cum dolor jam pectus affecit, febre ad inflammationem ſpectante, celebranda eſt venaeſectio, Hoc auxilium optimum, in hoc morbi ſtadio praecipue adhibere ſolent medici fere omnes. Iterandum uſquedum ſigna paulum minuantur. At cum morbus eſt provectior, dicitur ut nunquam aut rariſſime, nec ſine ſumma obſervantia, idem eſſe utendum, quia frangendo vires mortem citius infert.. Sed ſi in initio morbus neglectus fuerit, per provectiora etiam ſtadia, lancea utendum eſt. Variat autem ſanguinis mittenda quantitas, prout diverſe ſe habent aegri aetas, ſexus, robur, mores quibus antea aſſueverat, ſignorum nec non violentia, et anni tempeſtas. " Pulcherrime juvat" inquit Van Swieten, " ſi ex vena majore per vulnus " amplum, celeri fluxu exeat; hinc in " cubito praeſtat venam aperire quam " in manu. Non enim haec ſanguinis " miſſio inſtituitur tantum ideo, ut co-

" pia minuatur, ſed etiam ut, ſubita tali " depletione facta, arteriae obſtructae " minus jam urgente ſanguine arterioſo, " contractae retropellant maſſulas obſ- " truentes in majores ramos, ſicque tol- " latur inflammatio." Caeterum, ut i- dem auctor admonuit, cum larga et ſubita venaeſectione opus ſit, praeſtat aegrum ſupinum cubare, nam deliqui- um animi ſi erectus ſederet ſequeretur. Quantitas, quam mittere bonum eſt, in diverſis multum variat. Plerumque con- tinuari debet evacuatio, donec dolore imminuto, aeger liberius inſpirare pot- eſt. Si diviſionem vaſorum ſpectemus neutrum alteri anteponendum latus vi- detur. Ita ſi aegrotantes, vel Chirurgi commodum aliquod poſtulet ab altero ad alterum decurramus.

Digitalis debilitat corpus, et diminu- tionem excitationis producit, forſan ſa- lutiferum remedium in morbis inflam- matoriis adhuc invenietur. Saltem ex-

perimentum, analogia aliorum ſedantium auctoritate muniri videtur.

Cum tantum ſanguinis, quantum tuto emitti poſſe videtur, brachio detractum fuit, aliquando plus per cucurbitulas cum ferro, et ſcarificationem, eliciendum. Quo in caſu, quam proxime partem laborantem ſanguis, cucurbitulis conciſae parti impoſitis, auferendus eſt. Eodemque quoque tempore, remedia ſputum promovendi cauſa poſſumus dare.

Poſt venaeſectionem, emplaſtra epiſpaſtica multum proſunt. In omnibus fere exemplis, epiſpaſticum poſt primam detractionem applicari debet. Sed ſi morbus violentiſſimus ſit, venaeſectio iterum celebretur, et poſtea veſicat. applicetur. Ad hoc remedium item decurrendum eſt, ſi, venaeſectione ſaepe incaſſum celebrata, auxilioque ferme omni irrito, manent adhuc pleurae vel pulmonis laeſi ſigna, et ulcus quod ſit apertum, ope cujuſvis unguenti ſtimulantis, ſervandum.

Operatio epiſpaſticorum in morbis inflammatoriis eſt valde obſcura, ſed praxis fere omnium ea utiliſſima eſſe monſtrat. Forſitan derivatione agunt, vel vi antiſpaſmodica optimos effectus edunt: vel ut major minorem ſtimulus depellat, faciunt.

Cum polo Phoebus roſeis quadrigis
Lucem ſpargere coeperit,
Pallet albenteis habitata vultus
Flammis ſtella prementibus.

BOETH. DE CON. PHIL.

Quoniam ſanguis, quomodocunque ad interiora, pulſus morbos inflammatione ſignatos praecipue adauget, conſilium ſecundum hic poſitum, utiliſſimum fore conſtat.

Huic ſufficiant forſan, quae ſequuntur remedia.

1. Cathartica
2. Emetica

3. Refrigerantia.

4. Diaphoretica.

Cathartica humorum corpore comprehenſorum quantitatem imminuunt, et quandocunque miſſio ſanguinis eſt neceſſaria, adhibere poſſunt, quia ſyſtema potenter relaxant et multa expellunt, quae corpus valde excitant. Diarrhoea quidem aut ſub initium, aut ſub finem morbi accidens raro prodeſt: ideoque alvum per enemata emollientia, aut per laxantia, modice adhibita, ſolutam tenere ſufficiat.

Emetica fere ſemper concutiunt et irritant, et ergo magno periculo non vacarent. Caeterum portiunculae emeticorum, nauſeam promoventes, prodeſſe repertae. Sed anxietas magna quae uſum eorum comitatur, nonnunquam multo magis intolerabilis eſt quam morbus ipſe; et, ut emetica, quando optimos ſuos effectus edunt, poteſtatem tantum ſudorem promovendi habent: hunc fere ſem-

per me judice, aliis rebus nos excitare decet, quae non eundem gradum anxietatis movent.

Refrigerantia. Horum praecipue ſunt acida omnia ſatis diluta, et ſales medii. Ex acidis vitriolicum et vegetabile potiſſimum in uſu ſunt: acidum vegetabile, quia liberius et gratius adhibere poteſt, alvoque laxandae accommodatius eſt, vitriolico anteponendum.

Ex ſalibus mediis, aqua ammoniae acetatae, et lixivae nitroſae multum juvant. Acida pariterque ſales neutri tuſſim, praeterquam in paucis, qui ſingulares habitus, qui Ιδιοσυγκρασια Graece nominantur, habeant, non movent: quod cum non faciunt, tunc utiliſſima ſunt. Ob conſortium, quod ſtomachum inter et cutem obtinet, ſudatio fere ſemper uſu ſalium neutrorum, ſed potiſſimum lixivae nitroſae, olim ſalis nitri dictae, promoventur.

Diaphoretica. Sudor ſua ſponte prorumpens ſaepe morbum ſolvit. Sed cum

morbi ſymptomata ictus arteriarum et cordis aucti ſint, non excitandus, niſi per ea, quae vim non magnam ſtimulantem poſſident. Omnia fere diaphoretica excitationem ſyſtematis augent, ſed nonnulla ſunt, quae ſuis officiis in vaſis extremis ſuperficiei corporis, perfungi videntur. Quorum praecipua ſunt hydrargyri variae praeparationes. Notum diu bene fuit, hydrargyrum omnibus medicamentis in morbis inflammatoriis jecinoris praeſtare: et meo dilectiſſimo amico Georgio Brown M. D. de Baltimore, ex analogia, in aliis inflammatoriis morbis, ſed praecipue in pleuritide, periculum ejus facere fuit perſuaſum. Nec erravit; nam experimentis clare demonſtravit pleuritidem ſine periculo, uſu hydrargyri, fere ſemper curari poſſe. Duobus granis hydrargyri muriati mitis olim calomelanos, vel mercurii dulcis dicti pro doſi, cum 3 parte grani Opii conjunctis 3 vel 4 quaque hora, per pri-

mum et ſecundum diem, perſaepiusque ad finem tertii vel quarti, donec diaphoreſis moveatur, utitur.

Venaeſectio celebretur, et poſtea emp. epiſp. applicetur, tum hydrargyrus detur. Hoc modo fere ſudationem abſque calore, aut ictibus arteriarum auctis promovet. Proculdubio omnium medicamentorum, hoc in malo feliciſſimum eſt.

Quantitas humorum, perſpiratione aucta diminuitur, ergo neceſſe eſt aliquo potu uti. Decoct. fortaſſe, vel infus. rad. ſenckae omnium eſt optimus; nam praeter quantitatem aquae, quam continet, quaſdam vires curſum ad ſuperficiem facientes poſſidet. Uſu nonnunquam eorum quae ſudorem movent, diatheſi inflamatoria aucta, morbus exaſperetur. In tali caſu illis abſtinendum, et medicamentis ſupra enumeratis utendum eſt.

Ad teritum coſilium tranſeundum.

Gummi calefaciunt. Scillae, ex nauſea quam movent, incommodo ſunt. Ex

omnibus vero aliis medicamentis demulcentia mucilaginoſa, cum variis praeparationibus opii, huic conſilio maxime accommodantur. Sed uſus mucilaginum, quia corpore non propria natura, recipiuntur, ſolus eſſe videtur a muci acrimonia membranam glottidis irritante, et ſic tuſſim crebram excitante, defendere. Cum opium, quanquam parva quantitate miſturae mucilag. junctum ſit, quietem faciendo, ſomnum reducendo, motus inordinatos compeſcendo, plus proſit, quam irritando vel ſtimulando, vel diatheſin phlogiſticam excitando noceat, ad id decurratur. Nec ſputum, ut nonnullis placuit ſupprimit, contra diatheſi phlogiſtica aliis remediis pene ſublata, ſputum promovet, copioſiuſque efficit. Itaque opium ad irritationem tollendam, et expectorationem promovendam, plurimum confert et ſemper adhiberi debet, cum nihil obſtat. De hac re vero ſagax medicus judicet.

Vapores aquae calidos per idoneum apparatum inhalare utile, ut Ds. Mudge monſtravit.

Nunc ad poſtremum conſilium ventum eſt.

Debilitas non parva ſaepe finem morbi verſus oritur: ſic vires redintigrare et ſuſtentare maxime neceſſarium. Diaeta nutriens, vinum, exercitatio corporis animique modica, ad hoc multum conferunt. Ad calorem et ſudores nocturnos, qui pleuritidem notantur ſequi, compeſcendos, cortex peruvianus et acidum vitriolicum accommodantur. Denique in diarrhaea, quae vexat et aegrotum debilitat, aſtringentia et tonica, ſcil. Kino, terra Japonica, Rad. Gentianae, Pul. Chamaemeli, cum variis ex opio praeparatis, ſunt optima remedia. Vomitione fortaſſe interdum opus eſt, qua ſtomachus ſuis ſordibus liberetur.

Reſtat hic ſolummodo, ut perpauca de variis rebus quales vero vix inter con-

ſilia jam recenſita potuerint comprehendi, proferam.

Regimine antiphlogiſtico utendum eſt. Calor fervidus evitandus, friguſque. Temperies cubiculi haud unquam gradum thermometri Farenheiteani ſexageſimum excidere debet; et nimia toralia prohibere medicum oportet: nec ulla res magis quam diaeta aegrotantis attentionem vindicat. Tenuis, imbecilla et haud nutriens, inflammatione vehemente durante, debet eſſe. Eodem tempore ſedulo eſt cavenda exercitatio, etiam quaecunque muſculorum validiora conamina poſtulant, moneatur aeger ut moeſtitiam, aerumnas pariterque iram refugiat. Medicus vel reditum ad ſanitatem, vel progreſſum ad mortem quam maxime mollem et jucundum reddere conari debet; et hoc modo, officio duplice et amici et medici fungi.

Jam argumentum, quod mihi tractandum ſuſcepi, pro ingenii mei viribus

abſolutum, vobis affero. Quidnam in eo illuſtrando praeſtiterim, penes vos viri celeberrimi, judicium eſto. Erroribus, qui inſunt plurimi haud dubio, pro veſtra humanitate et manſuetudine ſolitis, ignoſcatis oro,

Hic labor extremus, longarum haec meta viarum.

VIRG.